

Schoolplan 2019-2023

Michaelschool 06PV
Leeuwarden

Inhoud

Inhoud	2
1 Inleiding.....	4
1.1 De school.....	4
1.2 Doel schoolplan.....	4
1.3 Totstandkoming	4
1.4 Samenhang met andere documenten	5
2 Vaststelling	6
3 Uitgangspunten van het bestuur	7
3.1 Inleiding.....	7
3.2 De missie	7
3.3 De visie	7
3.4 Onze kernwaarden	8
3.4.1 Samenhang.....	8
3.4.2 Meesterschap.....	8
3.4.3 Aandachtigheid	8
3.4.4 Creëren.....	8
3.4.5 Vitaliteit.....	8
3.4.6 Moed	9
3.5 Strategische keuzes.....	9
4 De opdracht van onze school.....	10
4.1 Inleiding.....	10
4.2 Onze missie	10
4.3 Onze visie	10
4.4 Interne en externe analyse	10
4.5 Kwantitatieve en kwantitatieve doelen - <i>growing concern</i> en <i>going concern</i>	13
4.5.1 Centrale doelen vertaald – growing concern.....	13
4.5.2 Aanvullende schooleigen doelstellingen	15
4.5.3 Ons schoolplan in A3 jaarplan.....	16
4.6 Operationele doelen – going concern	16
5 Vormgeving onderwijs	17
5.1 De Praktijk	17
5.2 De visie	18
5.3 Samen met de ander	19
5.4 Onderwijsresultaten	21
5.5 Na de basisschool.....	21
5.6 Burgerschap	22

5.7	Onderwijstijd	22
6	Personeelsbeleid	23
6.1	Kwaliteit van onderwijs	23
6.2	Goed en aantrekkelijk werkgeverschap	24
7	Kwaliteitszorg	25
7.1	Basiskwaliteit en schoolzelfevaluatie	25
7.2	Eigen aspecten van kwaliteit als aanvulling op waarderingskader	26
	Bijlage 1 – A3 jaarplan – growing concern doelstellingen	29
	Bijlage 2a – Going concern doelstellingen	29
	Bijlage 2b – Schoolspecifiek instrument of methode	32

1 Inleiding

1.1 De school

Voor u ligt het schoolplan van de vrijeschool Michaelschool 2019-2023. Dit plan is op twee verschillende momenten geschreven. Mijn voorgangers Walter Parlevliet en interim directeur Hans Veldsink hebben in 2018-2019 dit schoolplan inhoud gegeven. Na mijn aantreden als directeur van de school in augustus 2020 heb ik dit schoolplan aangepast aan de nieuwe situatie. Vooral een interne audit in november van dat jaar heeft hiertoe aanleiding gegeven.

Thijs Brandsma (april 2021)

1.2 Doel schoolplan

Dit schoolplan is het beleidsdocument voor de schoolplanperiode 2019-2023.

Het schoolplan start met een inleiding (hoofdstuk 1) en vaststelling (hoofdstuk 2)

Het is opgesteld binnen de kaders van het strategisch beleidsplan van ons bestuur, dat is samengevat in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 gaat over het onderwijs op onze school en hoe we dat verder willen ontwikkelen in de periode van 2019-2023. Dit hoofdstuk is vertaald naar een 'A3 jaarplan', dat ons helpt om onze richting en focus scherp te houden. Dit plan wordt jaarlijks vastgesteld. Voor het schooljaar 2019-2020 is het A3 jaarplan opgenomen als bijlage. Aan het eind van een schooljaar worden in het jaarverslag kort de resultaten benoemd die de opmaat vormen naar de nieuwe A3.

In hoofdstuk 5 beschrijven we de wijze waarop wij invulling geven aan ons onderwijs. Hoofdstuk 6 beschrijft ons personeelsbeleid. Onze kwaliteitszorg wordt beschreven in hoofdstuk 7. In dit laatste hoofdstuk is ook aangegeven hoe we vorm geven aan de eisen van de onderwijsinspectie. Het schoolplan wil elke belanghebbende duidelijkheid geven over wat we willen bereiken met het onderwijs op deze school en hoe we dat dagelijks vorm zullen geven.

1.3 Totstandkoming

We hebben als team de missie en visie herijkt, ons doel beschreven voor 2023 geformuleerd en de strategieën geselecteerd waarmee we onze visie in de jaren 2019 tot 2023 willen realiseren. Hierbij sluiten wij aan bij de strategie van de Stichting Vrijescholen Athena.

Daarnaast zijn gegevens verzameld, die duidelijk maakten, welke positie de school aan het eind van de vorige schoolplanperiode innam op de verschillende beleidsterreinen. Daarbij is gebruik gemaakt van de volgende gegevens:

- De evaluatie van het schoolplan 2015-2019 van de school.
- De meest recente inspectierapporten.
- Auditrapporten (oa op 30/11/20) en de schoolzelfevaluatie hieraan voorafgaande.
- Tevredenheidsmetingen van ouders (onderzoek BvpO: 30 oktober 2020 : zie bijlage). leerlingen (ZIEN!: **Antine heeft datum en rapport**) en medewerkers (RI&E: gepland op voorjaar 2021).
- De jaarlijkse evaluaties van de actieplannen.
- Opbrengstrapportages Midden + Eind

De analyse van deze gegevens, samen met onze missie en visie heeft geresulteerd in een aantal strategieën, die voor ons team leidend en richtinggevend zijn voor de beoogde concrete doelen.

Het schoolteam stelt zich onder leiding van de directie verantwoordelijk voor de uitvoering van dit schoolplan in de komende vier jaar.

Het bevoegd gezag stelt zich door middel van de akkoordverklaring verantwoordelijk voor het ondersteunen en bewaken van hetgeen in het schoolplan is beschreven.

Het bevoegd gezag stelt zich garant voor het gericht inzetten van middelen voor het ondersteunen van dit schoolplan.

De directie stelt het schoolbestuur jaarlijks op de hoogte van de bereikte doelen door.

1.4 Samenhang met andere documenten

De schoolgidsen in de periode 2019-2023 worden samengesteld op basis van de inhoud van het schoolplan.

In dit schoolplan verwijzen we naar de volgende documenten, die aanwezig zijn op onze school:

- Kwaliteitsbeleid Athena
- kwaliteitshandboek en processen (Processenboek).
- integraal personeelsbeleid (A3 / **Miriam?**).
- schoolgids
- zorgplan (uitwerking zorgbeleid en samenhang SWV)
- schoolondersteuningsprofiel (SOP)
- schoolondersteuningsplan samenwerkingsverband (Zie bijlage).
- cultuurbeleidsplan (**Fries: zoek uit waar je kan: stichting: vragen bij Mary: er moet een doc zijn wat aangeeft waar we aan mee doen. We krijgen er ook geld: monique zoekt uit wat ze met walter uitgezocht heeft waar we aan meedoen**).
- IKC visiedocument

2 Vaststelling

Het schoolplan is hernieuwd (april 2021) vastgesteld in de vergadering van het schoolteam d.d. ...

..... directeur

De MR heeft instemming verleend met het hernieuwde schoolplan d.d.

..... voorzitter van de MR.

Het hernieuwde schoolplan is vastgesteld door bestuurder van de Stichting Vrijescholen Athena
d.d.

...

P. Veltman

3 Uitgangspunten van het bestuur

3.1 Inleiding

Ter voorbereiding op de schoolplanperiode 2019-2023 heeft het bestuur volgens een vooraf vastgesteld traject de strategieën op bestuursniveau bepaald voor de komende schoolplanperiode. Deze zijn kaderstellend voor het op te stellen schoolplan van onze school. Alvorens het strategisch beleid definitief vast te stellen is hierover overlegd met het directeurenoverleg en hebben teams de gelegenheid gehad adviezen uit te brengen. De GMR heeft instemming verleend aan dit strategisch beleidsplan voor de periode 2019-2023.

Hetgeen hierna volgt zijn de essenties van het geformuleerde beleid.

3.2 De missie

Onze missie is:

Wij zijn vrijescholen in midden, oost en noordoost Nederland die (basis)onderwijs aanbieden vanuit de antroposofische uitgangspunten van Rudolf Steiner en staan open voor iedereen die zich hiertoe aangetrokken voelt. De stichting wil in deze regio's het vrijeschoolonderwijs bevorderen, steunen, in standhouden en ontwikkelen.

3.3 De visie

Onze visie is:

Bloeiend vrijeschoolonderwijs in gezonde scholen waarin de kiem van het eigen levensdoel van het kind tot wasdom kan komen. Waarin de jonge mens met zelfvertrouwen, zelfbewustzijn, inspiratie en plezier in leren is toegerust voor goede en zekere stappen in het leven.

Door te blijven werken aan de kwaliteit van ons onderwijs, door goede en transparante communicatie en door te luisteren naar wat onze partners en stakeholders te zeggen hebben willen wij het vrijeschoolonderwijs een vanzelfsprekend en goed alternatief laten zijn.

Onderwijs voor kinderen is niet alleen aanleren maar ook opvoeden. Wij zien opvoeden als een kunst. Een kunstenaar heeft kennis en kunde van het ambacht maar kan daarmee iets nieuws en unieks scheppen of creëren. De inhoud van ons onderwijs, ook wel het aanbod genoemd, is een middel om het kind tot ontwikkeling te laten komen; dus geen doel op zichzelf. Op de basisschool zijn wij vooral voorwaardenscheppend bezig. Wat wij aanspreken in ons onderwijs is de wil bij het kind om zichzelf te ontwikkelen en de wereld te leren kennen. In eerste instantie (ongeveer tot het 7^e jaar) gebeurt dat volledig vanuit sympathie en vertrouwen: "de wereld is goed". De tweede zeven jaar treedt het kind de wereld met een meer wakkere nieuwsgierigheid tegemoet en gaat zich bekwamen in cognitieve vaardigheden. De leerkracht brengt de wereld als het ware naar het kind toe: "de wereld is mooi". In de derde levensfase, wanneer het kind de basisschool verlaat en via de puberteit opgroeit naar adolescentie, wordt het kritische denken ontwikkeld. De beeldende verhalen van de basisschoolleeftijd maken plaats voor kennis en wetenschap: "de wereld is waar".

In zijn rede, uitgesproken bij zijn aantreden als bijzonder hoogleraar aan de Universiteit voor Humanistiek in 2018 spreekt Gert Biesta uitvoerig over de 'pedagogische dimensies van het

onderwijs' en geeft daarbij vooral betekenis aan de 'aandacht voor processen van humanisering en persoonsvorming' ("Tijd voor pedagogiek"; Biesta, 2018). Een belangrijk citaat hieruit is het volgende:

"Subjectiverend onderwijs is daarmee onderwijs dat onderbreekt, niet om het onderbreken zelf maar om de 'reality check' mogelijk te maken die nodig is om te werken aan het omvormen van onbegrensde vrijheid tot volwassen vrijheid"

De opvoeding in de eerste twee levensfasen van het kind, waarin de basisschoolleeftijd valt, zijn dus voorwaardenscheppend maar cruciaal om op latere leeftijd tot 'volwassen vrijheid' te kunnen komen. Die voorwaarden hebben wij geprobeerd te vatten in onze visie.

3.4 Onze kernwaarden

Sturend in ons beleid zijn onze kernwaarden. Deze kernwaarden zijn hieronder beschreven.

3.4.1 Samenhang

Wij streven naar betekenisvolle samenhang tussen pedagogie, onderwijsinhoud, (school)omgeving en inrichting die zichtbaar wordt in het handelen van de leerkracht, de schoolleider en de ondersteuner. De samenhang wordt zichtbaar in het rooster, de compositie van periode- en vaklessen en de manier waarop we omgaan met ieder individueel kind ten opzichte van het geheel van de klas of de groep. Aandacht voor het individuele kind, de individuele leerkracht maar ook de individuele school wordt in samenhang beleefd met het geheel: de klas, het team, het geheel van Athena.

3.4.2 Meesterschap

De kern van het meesterschap zit in niet alleen in het kunnen en kennen, het beheersen van het vak, maar vooral in de attitude. De attitude van individuen en van de organisatie als geheel is *lerend, open, reflectief en nieuwsgierig*. Dat zijn voor ons de kenmerken van professionaliteit.

3.4.3 Aandachtigheid

Opvoeden van kinderen vraagt een wakkere blik, zorgvuldig en respectvol handelen en het aangaan van een verbinding. Wat geldt voor de relatie tot het kind geldt ook voor de relatie tot elkaar als volwassenen en de relatie met de wereld. Hierbij past een eerbiedige grondhouding, een veilige omgeving en het vermogen vreugde te beleven aan de verschillen tussen mensen.

3.4.4 Creëren

Creatief denken, nieuwe dingen een kans geven te ontstaan, vraagt discipline en scholing en het vrij worden van oplossingsgericht of 'rendementsdenken'. Creativiteit kan gestimuleerd worden door een veilig en 'vrij' klimaat. Dat geldt voor het kind maar ook voor de volwassene. Wij willen kinderen opvoeden tot creatieve, initiatiefrijke, vrijdenkende en handelende mensen en als organisatie een klimaat scheppen waarin dat mogelijk is. Juist daarom zijn afspraken, duidelijke grenzen voor gedrag en goede omgangsvormen van groot belang.

3.4.5 Vitaliteit

Letterlijk levenskracht, de energie om te leven. Op organisatieniveau denken we aan duurzame inzetbaarheid van mensen, of het veerkrachtig kunnen zijn bij tegenslag of tegenwind. Op pedagogisch gebied denken we aan gezond onderwijs, onderwijs dat de hele mens aanspreekt en harmonie bevordert van lichaam en geest.

3.4.6 Moed

Levensmoed, de moed om beslissingen te nemen, om stappen te zetten, maar vooral om authentiek te durven zijn als mens en als schoolbeweging.

3.5 Strategische keuzes

De vier aandachtsgebieden waarmee we de komende vier jaar vooruitgang willen maken zijn

1. identiteit
2. kwaliteit
3. goed & aantrekkelijk werkgeverschap
4. professionaliteit.

Deze vier ontwikkelgebieden krijgen extra aandacht in onze overkoepelende strategie, maar zijn ook vertaald naar de schoolplannen van iedere afzonderlijke school.

De doelstellingen zijn voor vier jaar redelijk globaal geformuleerd. Per jaar wordt een jaarplan ontwikkeld volgens de A3-methodiek, waarin de specifieke resultaten, activiteiten en succesbepalende factoren (SBF) zijn benoemd.

4 De opdracht van onze school

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk is dragend voor ons werk in de komende schoolplanperiode. We verantwoorden hier vanuit welke opvattingen ons onderwijs verzorgd wordt. Deze opvattingen zijn gebaseerd op de visie van het schoolteam en de conclusies die we als schoolteam getrokken hebben uit de verzamelde gegevens. Dit alles binnen de kaders van het door het bestuur vastgesteld strategisch beleid. Daarnaast is een interne en externe analyse van onze school uitgevoerd. Dat heeft geresulteerd in een aantal sterke en zwakke kanten van onze organisatie en kansen en bedreigingen in de nabije toekomst.

Al deze gegevens samen zijn gebruikt om de meest passende strategieën te kiezen voor de komende vier jaar.

4.2 Onze missie

Onze missie is gelijk aan de missie van alle andere scholen binnen Stichting Vrijescholen Athena:

Wij zijn een vrijeschool in Leeuwarden die (basis)onderwijs aanbiedt vanuit de antroposofische uitgangspunten van Rudolf Steiner en wij staan open voor iedereen die zich hiertoe aangetrokken voelt.

4.3 Onze visie

In onze visie sluiten we volledig aan bij de visie van de Stichting Vrijescholen Athena.

Uiteraard heeft onze school een eigen kleur en dynamiek door de omgeving, grootte, medewerkers, leerlingen et cetera.

Hierom hebben wij naar aanleiding van onze interne en externe analyse (SWOT-analyse) prioriteiten gesteld in de doelstellingen die we met onze collega-scholen zijn overeengekomen. Indien nodig hebben we aanvullende doelstellingen gesteld.

4.4 Interne en externe analyse

De belangrijkste factoren van de interne analyse:

Sterke punten van onze school	“Zwakke” of ontwikkelpunten van onze school
Stabiel en veerkrachtig team	Onderwijskundige afstemming / school brede afspraken
Goede samenwerking SKF/Kleine Johannes	Differentiatie meerbegaafde leerlingen.
Mooi en modern schoolgebouw, gunstige ligging	Educatief partnerschap met ouders

De belangrijkste factoren (waar we geen invloed op hebben) van de externe analyse:

Kans voor onze school	Bedreiging voor onze school
Maatschappelijk meer aandacht voor brede ontwikkeling van kinderen	Krimpgebied: 30% verwachte krimp komende 20 jaar
Meer werkende ouders zorgt voor groeiende vraag kinderopvang	Personeelstekorten in het onderwijs. Breed: Directie, OP en OOP
Opleidingsplaats Vrije Schoolpedagogiek	Weinig aanbod geschoolde Vrijeschoolleerkrachten

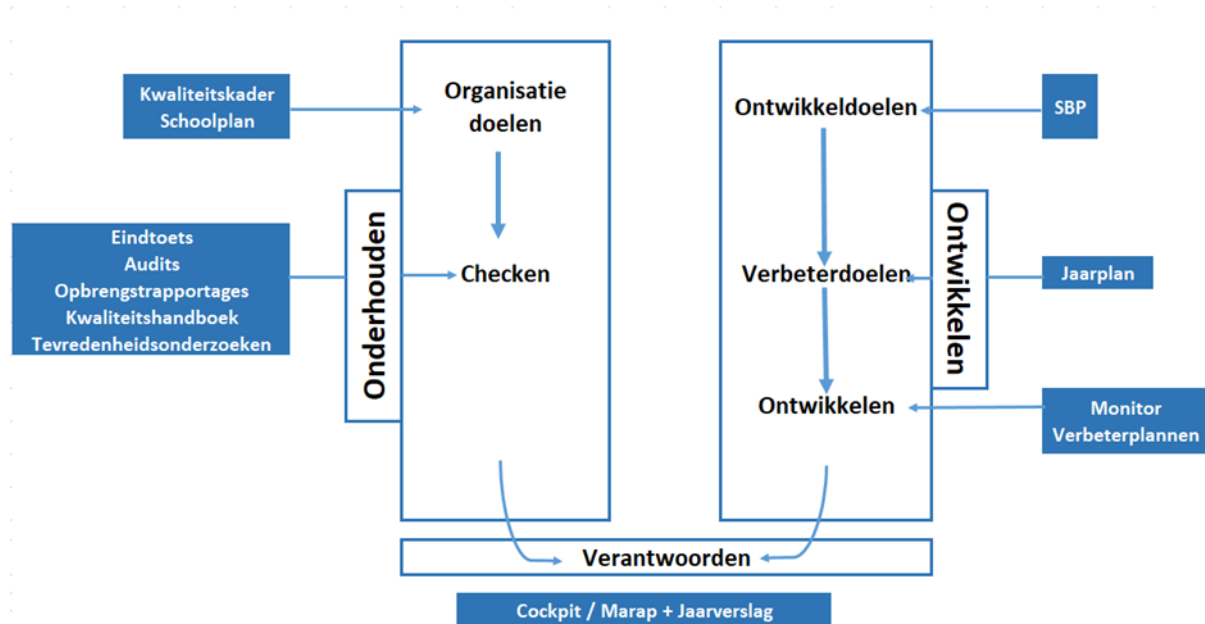
Met deze analyse hebben we positie van de school vastgesteld. Deze factoren laten we terug komen in voor een confrontatiematrix.

	Kansen	Bedreigingen
Sterkten	De goede samenwerking met Stichting kinderopvang Friesland en Stichting “de Kleine Johannes” Resulteert in de vorming van een IKC, wat voor- en naschoolse opvang en peuteropvang realiseert op antroposofische basis. Dit is een aantrekkelijk aanbod voor ouders uit een bredere regio, zodat de VS Michaël minder afhankelijk is van aanwas uit de directe omgeving. Hiermee kan het leerlingenaantal stabiel blijven in een krimpende omgeving.	Er zijn steeds minder leraren op de arbeidsmarkt. De Vrije School PABO is in Leiden, waardoor het aanbod stagiaires met Vrije Schoolpedagogische achtergrond klein is. Er is wel een toenemend aantal geïnteresseerde studenten van uit Stenden (Leeuwarden). De open houding vanuit het team, gecombineerd met de aanwezige kennis en kunde kunnen een opleidingsplaats vormen voor reguliere pabostudenten.
Zwaktes	Er is altijd een spanning tussen “het traditionele” Vrije school onderwijsaanbod en methodisch leren. Nieuwe, steeds sterkere inzichten vanuit neurowetenschappen lijken echter een stevige bodem te leggen onder de Vrije Schoolpedagogiek van “hoofd, hart en handen”. De school kan de traditionele pedagogische uitgangspunten proberen te verbinden met de noodzaak tot steeds verdergaande differentiatie (passend onderwijs) om tot een modern en breed aanbod te komen.	Vrije schoolonderwijs vraagt sterke verbinding tussen ouders en school. Het aanbod komt onder druk te staan als ouders niet meer kunnen bijdragen aan de organisatie van de school (bv. Jaarfeesten). Steeds meer ouders werken beide, waardoor steeds minder ouders veel tijd kunnen/willen vrij maken voor ondersteuning bij schoolactiviteiten. Dit gegeven, gecombineerd met krapte op de arbeidsmarkt, maakt dat het Vrije Schoolonderwijs onder druk komt te staan en soms zelfs de haalbaarheid van het traditionele aanbod ter discussie staat.

1. Een goed georganiseerd IKC op antroposofische grondslag versterkt de marktpositie van de Michaelschool in de hele regio en daarmee voor een stabiele aanwas van onderop (kleuters).
2. De vraag naar gedifferentieerd onderwijs (passend onderwijs) kan beantwoord worden binnen het Vrijeschoolaanbod, wanneer dit goed en met visie wordt aangekleed en aangeboden.
3. Om te kunnen blijven voorzien in kwalitatief goed en geschoold personeel in Vrije Schoolpedagogiek en didactiek, dient de school zich te ontwikkelen tot opleidingsplaats voor reguliere PABOstudenten.
4. Het brede Vrijeschool onderwijsaanbod staat onder druk door steeds beperkter mogelijkheden van ouders om de school te ondersteunen. Dat kan verbeteren door partnerschap verdieping te geven en de ruimte en grenzen te benoemen en te herformuleren.

4.5 Kwantitatieve en kwalitatieve doelen - *growing concern* en *going concern*

Als we de documenten binnen Athena een plek geven binnen organisatiedoelen (going concern) en ontwikkeldoelen (growing concern) dan ziet dat er als volgt uit:

4.5.1 Centrale doelen vertaald – *growing concern*

In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeldoelen van de school. Het doelen van de Stichting Vrijescholen Athena hebben we vertaald in de volgende schooleigen doelen voor zover zij bijdragen aan bovenstaande analyse. De overige kwalitatieve doelstellingen bespreken we jaarlijks met het directeurenoverleg van Stichting Vrijescholen Athena waarbij wij gezamenlijk vaststellen welke doelstellingen wij gaan realiseren.

Hieronder staan de algemene kwantitatieve doelstellingen van onze school voor de komende schoolplan periode.

Gebied	Kwalitatieve doelstelling van Stichting Vrijescholen Athena	Kwantitatieve doelen voor onze school [SMART + wijze van realiseren + meetpunten]
Identiteit	1. wij kennen de missie, visie en kernwaarden van onze organisatie en zijn in staat op begrijpelijke wijze aan anderen uit te leggen hoe deze gerelateerd zijn aan de dagelijkse praktijk van ons werk	Alle medewerkers kunnen in 1 minuut de missie, visie en de kernwaarden van onze school benoemen en op vragen daarover antwoord geven.
	2. onze leerkrachten en directeurs hebben gedegen kennis van de achtergronden en uitgangspunten van het vrijeschoolonderwijs	Iedere leerkracht krijgt passende en gedegen scholing om over de kennis van het vrijeschool onderwijs te beschikken. Dit kan teambreed aangeboden worden of op individueel niveau. In de POP gesprekken wordt dit aangekaart en/of geëvalueerd.

Gebied	Kwalitatieve doelstelling van Stichting Vrijescholen Athena	Kwantitatieve doelen voor onze school [SMART + wijze van realiseren + meetpunten]
	3. de keuzes en vernieuwingen die wij in onze scholen en ons onderwijs maken kunnen wij helder verantwoorden en uitleggen	Schoolbrede afspraken (protocollen) worden beschreven en deze worden jaarlijks agendeert en geëvalueerd.
Kwaliteit	1. Athenascholen hebben een goed uitgebalanceerd aanbod aan vrijeschoolvakken en methodieken en onderzoeken de meetbare en merkbare opbrengsten	De directeur is eindverantwoordelijke voor het vakkenaanbod en stuurt het team en de intern begeleider aan om dit uit te voeren en resultaten te meten en te interpreteren. (cognitieve vakken zijn meetbaar in toetsen en reportage opbrengsten. Andere vakken worden beschreven in de getuigschriften.
	2. Athenascholen hebben grip op zorg en begeleiding en de zorgstructuur is vooral gericht op voorkomen i.p.v. genezen.	Directie en Ib sturen de leerkrachten aan in hun passend handelen en aanbod. Scholing wordt aangeboden daar waar verbetering nodig is of medewerkers handelingsverlegen zijn. Zij worden aangemoedigd zelf eigenaar te zijn van dit eigen ontwikkelingsproces.
Goed & aantrekkelijk werkgeverschap	1 Motiverend leiderschap en sturen op resultaat ==> persoonlijke en professionele groei en ontwikkeling	Lesobservaties IB en Directie. 2x per jaar en de POP 2x per jaar een functioneringsgesprek. In deze vier jaar willen we persoonlijk leiderschap centraal stellen, bewust worden/ontdekken van talenten, tekortkomingen en patronen. Collegiale intervisie wordt aangemoedigd en geagendeerd.
Professionaliteit	1 medewerkers weten wat er van hun wordt verwacht, waar zij in hun ontwikkeling staan en wat zij de komende tijd moeten/willen ontwikkelen	Medewerkers bespreken aan het begin van het schooljaar in het team en met de directeur wat er van hen verwacht wordt, waar zij in hun ontwikkeling staan en wat zij te komende tijd willen/moeten ontwikkelen. Dit wordt vastgelegd en later in het jaar bij POP en functioneringsgesprekken geëvalueerd.
	2 wij motiveren elkaar om te handelen conform de kernwaarden en spreken elkaar daar op aan	4x per jaar staan de kernwaarden op de agenda. Geëvalueerd wordt hoe wij ons daar zelf toe verhouden en wat wij daarbij meegeven aan de kinderen. Voorleven staat hierbij centraal.
	3 leerkrachten, directeuren en IB zijn vaardig in gesprekstechniek	Teamscholing communicatie /feedbackgeven is gewenst. Scholing in de communicatie met ouders staat gepland in voorjaar 2021 en het jaar daarna collegiale feedback (geven en ontvangen).
	4 ouders zijn betrokken bij de school, voelen zich gehoord en merken dat wij open staan voor kritiek en aanbevelingen	Transparantie in de communicatie met ouders moet de betrokkenheid vergroten. 2x per jaar organiseren we een algemene ouderavond online. ouders worden betrokken bij het organiseren van activiteiten en de inrichting van de school. De MR, de 4x per jaar klassenouders overleg, klankbord groep geven directie inzicht in de betrokkenheid van de oudergroep.
	5 scholen geven de grenzen van hun mogelijkheden (zorg/onderwijskundig aanbod) transparant aan	Naar ouders wordt transparant gecommuniceerd wat wij de kinderen wel en niet kunnen bieden (grenzen aan het aanbod). Elke stap wordt beschreven in het zorgtraject. Met het SOP wordt dit in de schoolgids verduidelijkt voor omstaanders.

4.5.2 Aanvullende schooleigen doelstellingen

Onze aanvullende doelstellingen, bovenop de algemene doelen van Stichting Vrijescholen Athena zijn:

Kwalitatief doel	Kwantitatieve doelen	Succes bepalende factoren
Alle medewerkers hebben toegang tot kwaliteitszorg documenten van het aanname gesprek tot het verlaten van de school.	IB stuurt aan op het ondersteunen van de medewerkers in hun passend handelen en aanboden de administratieve verwerking ervan.	- Continue aandacht voor de kwaliteitszorg - Ervaring opdoen met de voordelen die het 'delen' en helder administratief verwerken oplevert.
Schoolbrede afspraken maken doorgaande leerlijnen binnen de school helder. Nieuwkomers in het vak van leerkrachten kunnen 'instappen'.	Directeur doorbreekt 'eilanden structuur' en legt met het team vast welke schoolbrede afspraken noodzakelijk zijn en hoe wij daar invulling aan willen geven. Daarna wordt het waarborgen ervan vastgelegd in een werkgroep. Deze teambrede afspraken gelden van kleuters tot en met klas 6.	- Onderling vertrouwen van teamleden.
Alle medewerkers groeien in hun persoonlijk leiderschap (talenten, kwaliteiten, tekortkomingen en weet wat er nodig is om verbetering te bewerkstelligen).	Medewerkers bespreken aan het begin van het schooljaar in het team en met de directeur wat er van hen verwacht wordt, waar zij in hun ontwikkeling staan en wat zij te komende tijd willen/moeten ontwikkelen. Dit wordt vastgelegd en later in het jaar bij POP en functioneringsgesprekken geëvalueerd	- Persoonlijk en motiverend leiderschap.
De kring - ouders/school/kind- krijgt invulling door transparantie in de samenwerking structuur en helpt daarmee het kind vooruit.	Predicaat 'regenboogschool' halen: schoolbrede training sociaal emotionele ontwikkeling van leerlingen. Herinvoering van de kindbesprekingen om de pedagogische lijn tussen leerkracht en leerling te versterken. Teambrede cursus oudercommunicatie moet transparantie vergroten en het toelaten/betrekken van ouders in de school en het onderwijssysteem.	- Transparantie en de wil tot het ontmoeten van elkaar. - Angst voor inmenging overwinnen.

4.5.3 Ons schoolplan in A3 jaarplan

Wij hebben, binnen Stichting Vrijescholen Athena besloten om te werken met “A3 jaarplan”. Dat wil zeggen dat we de growing concern - doelstellingen die hierboven benoemd zijn, jaarlijks worden geconcretiseerd in ons eigen A3 jaarplan. De centrale kwalitatieve doelstellingen worden in het directeurenoverleg geprioriteerd en door ons geconcretiseerd naar onze eigen kwantitatieve doelstellingen. Voor het jaar 2019-2020 is ons A3 jaarplan opgenomen als bijlage.

4.6 Operationele doelen – going concern

In deze paragraaf gaan we in op de operationele doelstellingen waarop de school zichzelf de maat neemt. Deze operationele doelen zijn op Athena-niveau geformuleerd.

De doelen zijn geformuleerd op een aantal domeinen:

1. Leerlingen
2. Onderwijsproces
3. Leerkrachten
4. Kwaliteitszorg
5. Kwaliteitscultuur
6. Ouders en belanghebbenden
7. Financieel beheer

Op al deze domeinen zijn kwalitatieve doelen geformuleerd. Vervolgens zijn kwantitatieve doelen toegevoegd in de vorm van KPI's. De school conformeert zich aan de Athena-doelstellingen. Als laatste zijn de instrumenten aangegeven die de gewenste informatie opleveren.

In bijlage 2 zijn de doelen en KPI's en instrumenten opgenomen.

5 Vormgeving onderwijs

In dit hoofdstuk geven we aan hoe het onderwijs op de school wordt vormgegeven.

In de beschrijving van dit hoofdstuk wordt duidelijk gemaakt, hoe invulling gegeven wordt aan de (wettelijke) opdracht van het onderwijs.

Een goede pedagogische benadering zorgt voor een veilige basis om leren en ontwikkelen mogelijk te maken. Omgangsvormen, respect voor anderen, burgerschap, samenwerking enz. zijn wezenlijke aspecten van ons onderwijs.

5.1 De Praktijk¹

Zomaar een ochtend

De leraar staat in de deuropening en geeft ieder kind een hand. Het is een warm welkom. De leerling kijkt hem aan: hij mag er zijn.

De klasgenootjes zijn er al. Enkelen komen enthousiast op hem af. Als de kinderen op hun plaats zitten, zeggen zij samen met de leraar een ochtendspreuk. Op dit moment zijn volwassene en kind even gelijk. “Ik zie rond in de wereld, waarin de zon haar licht zendt, waarin de sterren fonkelen, waarin de stenen rusten, de planten levend groeien, de dieren voelend leven, waarin de mens bezielt de geest een woning geeft.” De les kan beginnen.

De lespraktijk van dag tot dag

Elke dag verloopt volgens een vast ritme. De eerste uren van de dag krijgen de kinderen les in een hoofdvak. De rest van de dag zijn er vaklessen. Als hoofdvakken worden rekenen, taal, heemkunde, dier- en plantkunde, aardrijkskunde, geschiedenis en natuurkunde gegeven. Het onderwijs in de hoofdvakken wordt ook wel periodeonderwijs genoemd, omdat deze vakken telkens gedurende een periode van 3 tot 4 weken dagelijks gegeven worden. Vreemde talen als Engels en Duits; kunstzinnige vakken als muziek, schilderen, vormtekenen en toneel; en bewegingsvakken als gymnastiek, euritmie, tuinbouw, handenarbeid en handwerken komen iedere week als vakles terug.

Mijn klas en ik

Een leraar of leraren-duo (veel leraren hebben een duobaan) blijft in principe de gehele lagereschooltijd bij dezelfde groep kinderen. Dit heeft als voordeel dat kinderen en leraar of duo door de jaren heen veel voor elkaar kunnen betekenen. Er ontstaat een hechte band.

De kinderen leren ook andere docenten kennen, doordat er voor een aantal vaklessen vakdocenten zijn, en doordat klassenleraren vaklessen geven in elkaars klassen. Tegenwoordig wordt op veel vrijescholen de lerarenbezetting per klas jaarlijks opnieuw bekeken.

Kinderen zitten met leeftijdgenoten in één klas. Het jaarthema en de lessen sluiten aan bij de leeftijd. De leerlingen hebben dus in hun lagereschooltijd eenzelfde groep kinderen om zich heen. Ze horen bij elkaar. “Doe jij het jaar nog maar eens over” komt daarom in de vrijeschool nauwelijks voor.

Elk jaar zijn eigen verhaal

In de vrijeschool worden veel verhalen verteld. De verhalen zijn zo uitgezocht dat ze als jaarthema precies passen bij de leeftijd van de kinderen. Hierdoor herkennen zij zich in de personages en leren ervan.

De verhalen kunnen ook uitgangspunt voor de lessen zijn.

¹ uit: <http://watisdevrijeschool.nl/Welkom.html>

Het thema komt in alle vakken terug, zodat het jaar een eigen karakter.

5.2 De visie

Het onderwijspakket

De vrijeschool biedt een breed onderwijspakket aan. Kinderen leren niet alleen lezen en rekenen, maar ook vreemde talen spreken, dansen, toneelspelen, zingen, schilderen. Ze werken in de tuin en vieren feest. De vrijeschool wil kinderen al die bagage meegeven, zodat zij later van alle markten thuis zijn.

De één is praktisch ingesteld, de ander meer intellectueel en een derde is bijvoorbeeld een sociaal gericht type. Al deze verschillende vermogens worden in de vrijeschool aangesproken, zodat ieder kind zijn eigen kwaliteiten optimaal kan benutten. De naam vrijeschool betekent niet dat de kinderen maar wat aan kunnen rommelen of zelf mogen bepalen wat zij willen leren, maar duidt erop dat elk kind de vrijheid krijgt om op zijn eigen manier te leren. Dit doel rechtvaardigt de naam vrijeschool.

Alles op zijn tijd

Om helemaal zichzelf te worden, heeft het kind niet alleen kennis nodig, maar ook een warm gevoelsleven en een sterk lichaam. Hart, hoofd en handen zijn alle drie even belangrijk.

Kinderen ontwikkelen deze drie vermogens in de loop van ongeveer 21 jaar.

Globaal gesproken:

In de eerste 7 jaren leren zij voornamelijk hun lichaam gebruiken. Kleine kinderen kruipen, lopen, rennen, springen, klauteren, hinkelen. Hierdoor wordt het lichaam hun instrument.

In de tweede 7 jaar beleven ze de dingen die op hen afkomen gevoelsmatig. Het is mooi of lelijk, goed of kwaad, smakelijk of vies, veilig of gevaarlijk, leuk of saai. Kort samengevat: het kind loopt ergens warm voor of het laat hem koud. In deze periode leert hij door het enthousiasme.

Na het 14e jaar kan hij zelf leren nadenken en oordelen. Het intellect is de kroon op het werk.

De vrijeschool wil aan deze natuurlijke ontwikkeling recht doen. Of zoals de boeren zeggen: "We moeten hooien als de zon schijnt." Effectief onderwijs is rekening houden met de ontwikkelingsfasen van het kind. Dit is de kern van het vrijeschoolonderwijs.

Het leerplan

Leren is in de vrijeschool leren met hoofd, hart en handen.

Met de handen wordt het lichamelijk-motorische bedoeld.

Met het hart wordt het hele gevoelsleven bedoeld. Betrokkenheid, inlevingsvermogen, het sociale IQ, zelfvertrouwen, zelfwaardering, gevoel voor schoonheid zijn enkele aspecten hiervan.

Het hoofd tenslotte geeft het vermogen tot denken en begrijpen; tot concluderen en abstraheren.

Deze visie op ontwikkeling heeft een totaal-leerplan voor 4 tot 18-jarigen opgeleverd.

Het is een doorgaande leerlijn vanaf de kleutertijd tot aan het einde van het voortgezet onderwijs. Elke les is een uitwerking van deze ontwikkelingsgedachte. Na groep acht stappen veel leerlingen over naar het reguliere vervolgonderwijs. De ervaring heeft geleerd dat deze overstap tot volle tevredenheid verlopen kan.

De vrijeschool heeft inmiddels een traditie van bijna honderd jaar in het vormgeven van onderwijs dat past bij de ontwikkeling van het kind. Rudolf Steiner, de grondlegger van de antroposofie, heeft de vrijeschool als concept in de wereld gezet. Op dit moment zijn er wereldwijd 1.000 vrijescholen. In uiteenlopende culturen heeft deze onderwijsvisie haar eigen vorm gevonden. Sinds de oprichting van de eerste vrijeschool zijn de uitgangspunten gelijk gebleven, maar is het concept in zijn uitwerking ook met de tijd meegegaan. Een ontwikkeling die door blijft gaan.

De les heeft handen en voeten

In alle lessen, dus ook bij het taal- en rekenonderwijs is er beweging. Het is niet alleen belangrijk dat een kind de lessen begrijpt, maar ook dat het er volop actief mee bezig is. Daarom wordt er veel met handen en voeten gewerkt. Klappen, lopen, rennen, springen, dansen horen in elke les thuis. Er wordt lopend gerekend, en om de taallessen eigen te maken, wordt er gedanst en geklapt. Vakken als tuinbouw, houtbewerken en techniek zijn vanaf klas 4 praktische lessen, waar met de handen wordt gewerkt.

Bewegen bevordert de gezondheid. Bovendien komen door beweging van het hele lichaam de fijne verbindingen in de hersenen, de synapsen, tot stand. Met het negende, tiende jaar zijn de hersenen voorlopig volgroeid. Recente publicaties uit de neurowetenschap tonen aan dat het brein niet alleen te maken heeft met de intelligentie, maar ook met het gedrag. De hersenfunctie is afhankelijk van de lichaamsmotoriek. Daarom zijn motorische oefeningen een belangrijk onderdeel van de les.

Daar loop ik warm voor

Voor groei is warmte nodig. Een baby groeit goed als hij met liefde wordt omringd. Voor het onderwijs geldt dit evenzeer. Als een kind vol overgave, enthousiasme, betrokkenheid en eerbied de lessen in zich op kan nemen, dan wordt het letterlijk warm.

Het kind is volop betrokken als het leert hoe het zélf iets kan verzinnen en maken. Brood bakken, tekenen, een verhaal schrijven, toneelspelen, de klas opmeten, een krant maken, fluitspelen, sommen verzinnen, enz. Vooral als je dit samen met anderen doet, wordt de beleving van de eigen creativiteit dubbel zo sterk. Als er enthousiasme is, dan is er warmte.

Slim

Begrijpen en onthouden, concluderen en abstraheren zijn schitterende vermogens.

Het denken geeft overzicht en inzicht. Het is als de bloem op de plant, het is het vermogen dat ons volledig mens maakt.

De vrijeschool wil kinderen niet alleen kennis bijbrengen, maar hun ook leren inzien hóe ze tot een eigen gedachte, een eigen oordeel kunnen komen. De weg naar het trekken van een conclusie is belangrijker dan de conclusie zelf. Kinderen leren bijvoorbeeld wat een standpunt is en een mening. Ze leren ook de feiten nauwgezet en objectief te beschrijven. Nadenken en zelfstandig oordelen is meer dan kennis kunnen reproduceren. De maatschappij verandert snel. Wat vandaag nieuw is, is morgen verouderd. Mensen die creatief hebben leren denken, zijn op deze ontwikkelingen voorbereid

5.3 Samen met de ander

Ieder vogeltje zingt anders

In deze tijd wordt steeds meer duidelijk hoe verschillend kinderen zijn. De één is een doener, de ander een denker. De één gaat snel, de ander heeft meer tijd nodig. De open opdrachten ondervangen de verschillen grotendeels. Daarnaast worden er binnen de les variaties aan opdrachten gegeven die aansluiten bij de verschillende niveaus van de kinderen.

Omdat leren niet alleen het cognitieve inhoudt, maar ook het kunstzinnige en het handvaardige, is er veel differentiatie mogelijk.

Kinderen hebben recht op een individueel passend leertraject. Daarnaast is het ook nodig dat zij leren samenwerken en samen spelen. Behalve het individuele leren tref je daarom in een vrijeschoolklas ook het groepsleren aan. De kinderen zingen, musiceren, dansen, sporten samen. Zij werken ook samen aan opdrachten of projecten.

De kinderen vieren de seizoensfeesten, zoals Kerstmis, Pasen, het hoogzomerfeest en het herfstfeest met de hele schoolgemeenschap. Er zijn gezamenlijke weekopeningen en lesdemonstraties. De kinderen zien hun broertjes en zusjes optreden. De kleintjes roepen herinneringen op aan de tijd dat ze zelf klein waren en de groten krijgen waardering en respect. Zo is er evenwicht tussen het individuele en het gemeenschappelijke.

Het jaar rond

De natuur speelt een grote rol in het schoolleven. Planten, dieren, stenen zijn in de school te vinden. Ook de omgeving met al haar natuurschoon wordt verkend. In de klas staat een tafel met producten van het seizoen. Samen met de kinderen van de hele school worden de seizoensfeesten gevierd. Het jaar is geen abstracte tijdseenheid, maar een ritmisch levend geheel, waar we deel van uitmaken. Zo gaan de kinderen zich vertrouwd voelen in de omgeving en wordt de tijd 'een feestelijk kralensnoer'.

Normen en waarden

Voor de vrijeschool zijn de algemeen menselijke waarden, zoals gemeenschapszin, respect en compassie, elementaire normen. Deze worden niet opgelegd, maar als basisgevoelens in de lessen en in de omgang met elkaar bewust gewekt. Iedereen verdient respect vanuit zijn menselijke waardigheid. De vrijeschool is niet verbonden aan een kerkelijke richting, maar heeft het christelijke principe van 'naasteliefde' als dagelijkse inspiratiebron. De christelijke feestdagen zijn gerelateerd aan de baan van de zon door het jaar. Cultuur en natuur vallen samen in de seizoensfeesten.

Sociale vaardigheden

Op school leert een kind de eerste sociale vaardigheden. De klas is de samenleving in het klein. De sfeer op de school en in de klas bepaalt of het kind zich veilig voelt en gelukkig. Door oefeningen wordt preventief gewerkt aan het oplossen van problemen, het inleven in een ander standpunt, het samenwerken en samen spelen. Is er toch sprake van uitsluiting en zelfs van pestgedrag, dan wordt dit met de nodige maatregelen opgelost. Elke school heeft een pestprotocol, waarin het beleid van de school is vastgelegd. Er is een wekelijks terugkerende vakles, waarin aandacht wordt besteed aan de sociale interactie in de klas.

School en thuis

Het contact met de ouders is in de vrijeschool intensief te noemen. Ouders kiezen vaak bewust voor deze school, en zijn meestal sterk betrokken bij het onderwijs en bij de organisatie. Elke klas heeft klassenouders, die contactpersoon zijn tussen leraar en oudergroep. Ouders helpen ook bij uitstapjes, feesten en lesactiviteiten, zoals lezen, tuinbouw en handwerken.

Om optimaal profijt van het onderwijs te hebben, is het buitengewoon waardevol als ouders thuis rekening houden met wat er op school wordt aangereikt. Is men op school bezig om de creativiteit en eigen inbreng van kinderen te stimuleren, dan heeft dit een maximaal effect als dezelfde lijn thuis wordt voortgezet. Natuurlijk is de vrijheid van ouders hierbij een uitgangspunt. Er worden cursussen en lezingen georganiseerd waar men meer over het vrijeschoolonderwijs te weten komt, zodat ouders zich goed kunnen oriënteren.

Een thuissituatie met rust en aandacht is een gezonde basis voor het vaak drukke schoolleven. Het is belangrijk ook niet teveel agenda-activiteiten te plannen, maar ruimschoots de gelegenheid te bieden om door buiten- of binnenspel te ontspannen. Het kind raakt snel overprikkeld. Om dit te voorkomen, is het ook belangrijk spaarzaam met tv/computer om te gaan. Zoals inmiddels bekend, heeft het werken achter een beeldscherm nadelige gevolgen voor de ontwikkeling van de

hersen en is het een rem op het eigen creatieve vermogen. Om deze reden heeft de vrijeschool geen school-tv en gaat men zorgvuldig om met de computer.

5.4 Onderwijsresultaten

Toetsing en rapportage

Veel vrijescholen maken gebruik van landelijk genormeerde toetsen, zoals toetsen uit het Cito leerlingvolgsysteem, om de leervorderingen van de kinderen gedurende het schooljaar te testen. De ouders krijgen daar een overzicht van en kunnen er in '10-minutengesprekken' met de leraren over van gedachten wisselen. De ontwikkeling van de kinderen kan worden vastgelegd in een leerlingvolgsysteem. In de vrijeschool omvat, dit naast gegevens over de cognitieve, ook die over de emotioneel-sociale en motorische ontwikkeling. De kerndoelen die de overheid heeft geformuleerd voor het basisonderwijs, gelden ook voor de vrijescholen.

Aan het einde van het schooljaar krijgt iedere leerling een 'getuigschrift'. Voor de ouders schetst de leraar in een algemeen beeld hoe het kind zich het afgelopen jaar heeft laten zien. Ook de vakken worden kort beschreven. De leerlingen krijgen 'een geschenk' in de vorm van een stuk proza of poëzie, vaak vergezeld van een tekening of schildering. Het beeld dat de leraar geeft, is bedoeld als een persoonlijke ondersteuning in de ontwikkeling van de leerling.

Extra hulp

Soms hebben kinderen een extra steuntje nodig in hun ontwikkelingsproces. Dat kan op het motorische, emotionele of cognitieve gebied zijn. De leraar vraagt hulp bij het zorgteam in de school. Hierin werken verschillende disciplines samen, zoals intern begeleider, kunstzinnige therapeut, remedial teacher en schoolarts.

Dit team observeert samen met de klassenleerkracht het kind, en overlegt welke extra hulp nodig is. In samenspraak met de ouders kan een individueel traject uitgezet worden. Kan de school niet voldoende hulp bieden, dan wordt er een beroep gedaan op begeleiding van buiten.

Uitstroom

Van de reguliere basisschool gaat, landelijk gezien, 40% naar de HAVO en het VWO, en 60% naar het VMBO. De Vrijescholen doen het beter. 60% van hun leerlingen gaan naar HAVO/VWO en 40% naar het VMBO. Dit blijkt uit een analyse van de uitstroomgegevens van ruim 30% van de vrije basis-scholen in Nederland.

Daarnaast gaat gemiddeld gezien bijna driekwart van alle kinderen na de vrije basisschool verder in het reguliere voortgezet onderwijs. Dat klopt ook met het beperkt aantal vrijescholen voor voortgezet onderwijs in Nederland.

5.5 Na de basisschool

Een goed gevulde rugzak

Aan het einde van de basisschool is het kind harmonisch opgegroeid. Zijn motoriek is sterk, wat hem discipline geeft. Zijn gevoel is krachtig, waardoor hij op zichzelf kan vertrouwen. En zijn verstand is gerijpt en geschoold, wat hem vrijheid en inzicht geeft. Het zijn aparte vermogens, maar als een eenheid met elkaar verbonden.

De twaalfjarige is nu in staat om de volgende grote groeistoot op te vangen: de puberteit.

Vrijeschoolonderwijs heeft het karakter van duurzaamheid. Breed investeren in de jonge jaren levert kwaliteit in het verdere leven.

5.6 Burgerschap

Actief Burgerschap en Sociale Cohesie

Leerlingen groeien op in een steeds complexere, pluriforme maatschappij. Onze school vindt het van belang om de leerlingen op een goede manier hierop voor te bereiden. Wij vinden het belangrijk dat onze leerlingen op een bewuste manier in het leven staan, waarbij ze niet alleen respect hebben voor anderen, maar ook naar anderen omzien. In de school leren wij leerlingen daarom goed samen te leven en samen te werken met anderen. Wij willen leerlingen brede kennis over en verantwoordelijkheidsbesef voor de samenleving meegeven. De belangrijkste kenmerken (en eigen kwaliteitsaspecten) van onze school zijn hieronder weergegeven.

Kwaliteitsindicatoren

1. We voeden onze leerlingen op tot mensen die respectvol (vanuit duidelijke waarden en normen) omgaan met zichzelf, de medemens en de omgeving
2. We richten ons op de algemene ontwikkeling en we geven onze leerlingen culturele bagage mee voor het leven
3. We voeden onze leerlingen op tot mensen die actief betrokken willen zijn op de samenleving en die gericht zijn op samenwerking
4. We voeden onze leerlingen op tot personen die kennis hebben van, en respect hebben voor andere opvattingen en overtuigingen (religies)

Verdere ontwikkeling onderwijskundige visie en beleid ten aanzien van burgerschap

In het schooljaar 2019-2020 willen wij met onze collega-scholen binnen Vrijescholen Athena de visie op en de uitwerking van de onderwijskundige aspecten van burgerschap verder uitwerken. Burgerschap is in de vrijeschool geen apart vak. Van kleuterklas tot en met 6^e klas komen de in de kerndoelen 36, 37 en 38 benoemde zaken in de leerstof en pedagogische aanpak aan de orde en worden actief gestimuleerd. Datzelfde geldt voor de kerndoelen 34, 35 en 39.

5.7 Onderwijstijd

Verplichte onderwijstijd

De school houdt zich aan de minimale onderwijstijd zoals door de inspectie wordt geëist. Op centraal niveau binnen de stichting worden de berekeningen getoetst en vastgesteld.

Lerarentekort

Een van de grootste uitdagingen in deze tijd is het omgaan met het (dreigende) lerarentekort. De overheid heeft een Handreiking Lerarentekort Primair Onderwijs opgesteld. De school conformeert zich aan deze handreiking.

6 Personeelsbeleid

Het personeelsbeleid in de school is gericht op enerzijds het waarborgen en verbeteren van de kwaliteit van onderwijs en anderzijds goed en aantrekkelijk werkgeverschap.

6.1 Kwaliteit van onderwijs

Het lerarenteam is bevoegd om onderwijs te verzorgen. Alle vaste en tijdelijk bij ons werkende leerkrachten zijn gediplomeerd. We volgen daarin het Werving & selectiebeleid van Stichting Athena.

Alle leden van het schoolteam zijn, afhankelijk van hun werkervaring, start-, basis- of vakbekwaam en werken aan het onderhouden van hun bekwaamheden en het vergroten van hun professionaliteit. Voor leerkrachten geldt hierbij het wettelijk kader: Besluit bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Hierin zijn de vakinhoudelijke, vakdidactische, en pedagogische bekwaamheidseisen vastgelegd. Athena volgt in de doorontwikkeling van haar strategisch en uitvoerend personeelsbeleid dit kader.

De schoolleider en intern begeleider leggen jaarlijks een of meerdere klassenbezoeken af. Tijdens deze klassenbezoeken worden in ieder geval de didactische vaardigheden, het pedagogisch handelen en het klassenmanagement van de leerkracht bekeken, aan de hand van de kijkwijzer. De bevindingen worden besproken met leerkrachten en de lesondersteuners, en zijn input voor het persoonlijke ontwikkelingsplan van leerkrachten en lesondersteuners.

De medewerker is eigenaar van het persoonlijk ontwikkelingsplan en maakt met de schoolleider afspraken over de inhoud, planning en gewenste resultaten van de individuele ontwikkelactiviteiten.

De schoolleider faciliteert de ontwikkelactiviteiten door zowel tijd als geld beschikbaar te stellen. Deze studiefaciliteiten worden vastgelegd in het persoonlijk ontwikkelplan. De schoolleider en medewerker houden zich hierbij aan de relevante bepalingen uit de CAO PO en het in ontwikkeling zijnde professionaliseringsbeleid van de stichting.

Indien nodig kan de schoolleider samen met de leerkracht besluiten een beroep te doen op een van de bovenschools aangestelde coaches of er voor kiezen om voor het in kaart brengen en verbeteren van specifieke aandachtspunten een in- of externe professional in te zetten.

De frequente pedagogische vergaderingen van het team dragen bij aan het realiseren van het onderwijskundig beleid van de school. De studiedagen van het team zijn gericht op het vergroten van de bekwaamheden en het stimuleren van team- en individuele ontwikkeling.

Voor vervanging bij ziekteverzuim of andere afwezigheid wordt een beroep gedaan op bevoegde en bekwaame leerkrachten uit de Athena-pool of de pool van het Mobiliteitscentrum, conform het vervangingsbeleid van de stichting.

6.2 Goed en aantrekkelijk werkgeverschap

De schoolleider heeft persoonlijke aandacht voor elk vast en tijdelijk teamlid en geeft leiding op een motiverende en stimulerende wijze. De schoolleider is verantwoordelijk voor een gezond en plezierig werkklimaat. Het stimuleren van samenwerking, teamontwikkeling en het goed organiseren van het werk staan centraal in de teamoverleggen en tijdens de studiedagen.

Er is binnen de school aandacht voor duurzame inzetbaarheid en preventie van ziekteverzuim van medewerkers. Bij ziekteverzuim volgen schoolleider en teamlid het verzuimbeleid van Stichting Athena. Het verzuimbeleid is gericht op herstel en re-integratie. De schoolleider en elk teamlid kunnen voor preventie en advies bij re-integratie een beroep doen op de aan de stichting verbonden bedrijfsarts en de stafmedewerker P&O.

De schoolleider voert jaarlijks een of meerdere voortgangsgesprekken met elk teamlid. Hierin is aandacht voor vitaliteit, werkplezier, functioneren, de resultaten en de voortgang van de ontwikkelingsafspraken. Hierin worden de relevante bepalingen uit de CAO gevolgd en het personeelsbeleid van de stichting.

7 Kwaliteitszorg

Het begrip kwaliteitszorg is in het onderwijs een begrip dat op verschillende manieren wordt gebruikt.

De eerste jaren van kwaliteitszorg kenmerkten zich door:

- ✓ Zicht krijgen op de kwaliteit van de scholen.
- ✓ Gesprekken over gemeenschappelijke vrijeschoolwaarden.
- ✓ Afspraken maken over basiskwaliteit, autonomie en gedeelde verantwoordelijkheid.
- ✓ Zicht krijgen op het inspectiekader.
- ✓ Beleid ontwikkelen voor het monitoren van de onderwijskwaliteit.
- ✓ Verzorgen van een goede relatie tussen de scholen en het bestuurskantoor zodat de basis van vertrouwen een gedeelde verantwoordelijkheid gevoeld wordt.

Inmiddels lopen er binnen Athena duidelijke lijnen ten aanzien van het kwaliteitsbeleid en weten we steeds beter en eerder de goede gesprekken te voeren na het signaleren van zorgelijke ontwikkelingen.

Goede kwaliteitszorg is wat ons betreft integraal, systematisch en cyclisch en gebaseerd op een systematiek van zelfevaluatie en auditing.

Er is de afgelopen jaren veel ontwikkeld aan processen, (beleids)documenten, goede gespreksvoering en adequate coaching en ondersteuning. Zowel op school- als bestuursniveau. Wat nog ontbrak was het document dat de samenhang in het kwaliteitsbeleid zichtbaar maakt.

Sturen op (Athena)kwaliteit kan alleen als iedereen dezelfde kant op wil.

Zicht op kwaliteit en sturen op kwaliteit begint met het formuleren van de richting: wat willen we met Athena bereiken? Wat verstaan wij onder kwaliteit? Wat vinden wij belangrijk? Wanneer zijn we tevreden? Met andere woorden: doen we de goede dingen?

Om dit duidelijk te maken hebben we in een kwaliteitskader vastgelegd wat onze doelen en ambities zijn. In dat kader willen we een logische samenhang laten zien in alle lagen die op elkaar aansluiten: groepsniveau, schoolniveau en bestuursniveau.

Belangrijk daarbij is dat de autonomie van de scholen en leerkrachten bewaard blijft.

Om de samenhang duidelijk te maken stellen we ons een drietal basisvragen:

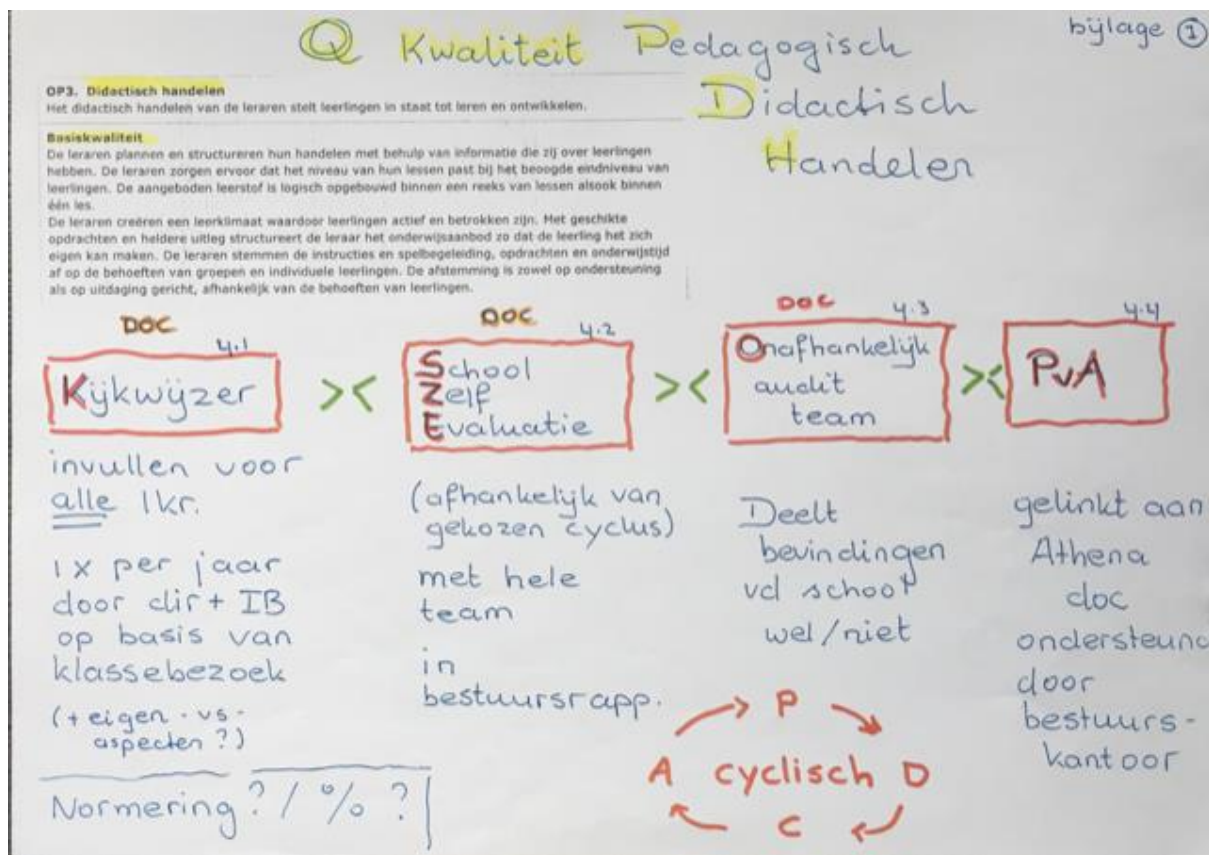
- 1 Wat vinden we de belangrijkste kwaliteitsindicatoren bij Athena (rekening houdend met de wettelijke eisen).
- 2 Welke doelen / signaleringswaarden hanteren we en hoe maken we zichtbaar aan anderen dat we goede kwaliteit hebben.
- 3 Welke cyclus en aanpak hanteren we om het zichtbaar te maken.

7.1 Basiskwaliteit en schoolzelfevaluatie

De basiskwaliteit staat beschreven in ons auditkader en schoolzelfevaluatie waarin onderstaande (verplichte) onderdelen uitgewerkt zijn.

Alle Athenascholen dienen aan de basiskwaliteit, zoals deze geformuleerd is binnen het auditkader, te voldoen. Ook de eigen aspecten van kwaliteit worden zoveel mogelijk ingevuld.

In onderstaand schema (en het draaiboek audits) is de cyclische kwaliteit van de Audits Pedagogisch Didactisch weergegeven: Athena Kijkwijzer Lesbezoek >< Schoolzelfevaluatie >< externe audit >< plan van aanpak

Binnen de komende strategische beleidsperiode (2019-2023) hopen we de eigen aspecten van kwaliteit al voor een groot deel geïntegreerd te hebben in het kwaliteitskader.

In de volgende paragraaf zijn de hoofdaspecten benoemd waarop getoetst wordt.

7.2 Eigen aspecten van kwaliteit als aanvulling op waarderingskader

In het Kwaliteitsbeleid Athena staat beschreven hoe onze scholen invulling geven aan kwaliteitsbeleid en hoe het bestuur daar toezicht op houdt.

De Kijkwijzer Lesbezoek Athena bevat alle elementen waaraan een 'goede les' zou moeten voldoen: lesvoorbereiding, leeromgeving, onderwijstijd, gestructureerde instructie, kwaliteit interactie en betrokkenheid. Specifieke vrijeschoolmateriaal staat daar nog niet in omdat we dat nog onvoldoende geformuleerd hebben met elkaar. In de schoolzelfevaluatie, gekoppeld aan de audit pedagogisch didactisch handelen is wel een eerste aanzet gegaan deze 'eigen aspecten' van kwaliteit toe te voegen.

OP 2. Zicht op ontwikkeling en begeleiding: De school volgt de ontwikkeling van haar leerlingen zodanig dat zij een ononderbroken ontwikkeling kunnen doorlopen.

Eigen aspecten van kwaliteit:

De school volgt de leerlingen systematisch op het gebied van persoonsvorming (het ontwikkelen van een eigen, zelfstandig en individuele identiteit; uit strategisch beleidsplan 2015-2019) en weten de opbrengsten hiervan om te zetten in zinvolle ontwikkelingsstof

OP 3. Didactisch handelen: Het didactisch handelen van de leraren stelt leerlingen in staat tot leren en ontwikkelen.

Eigen aspecten van kwaliteit:

Leraren zijn pedagogisch/didactisch vaardig om specifieke vrijeschool periodelessen en vrijeschoolvakken (denk aan schilderen, vormtekenen, muziek enz.) vorm te geven.

De leraar toont hoge verwachtingen van de leerlingen.

De leraar geeft effectieve feedback, De leraar benut de onderwijstijd efficiënt.

(Deze laatste 2 staan ook in de Kijkwijzer maar kunnen op schoolniveau explicieter gemaakt worden)

OP 4. (Extra) Ondersteuning: Leerlingen die dat nodig hebben ontvangen extra aanbod, ondersteuning en begeleiding

Eigen aspecten van kwaliteit:

De school is in staat om recht te doen aan de eigenwaarde van elk kind. Het biedt zo nodig extra ondersteuning vanuit de antroposofische visie in de klas; regenboog-training, motorische ondersteuning, speltherapie, kunstzinnige therapie e.d.

SK1. Veiligheid: Schoolleiding en leraren dragen zorg voor een veilige omgeving voor leerlingen

Eigen aspecten van kwaliteit:

De school zet de eigen vrijeschoolpedagogiek en vertelstof bewust in als preventieve ondersteuning voor de veiligheid van leerlingen.

OR1. Resultaten: De school behaalt met haar leerlingen leerresultaten die ten minste in overeenstemming zijn met de gestelde norm.

Eigen aspecten van kwaliteit:

De school heeft ruime aandacht voor (en heeft dit in de jaarlijkse getuigschriften omschreven per leerling):

- een goede balans tussen cognitieve-, sociale- en persoonsontwikkeling,
- rijk onderwijs voor ieder kind
- leerwinst in beeld op gebied van kunstzinnige vakken, (wereld)burgerschap en mediawijsheid
- kinderen hebben plezier in leren
- kinderen zijn zelfstandig en mede-eigenaar van hun leerproces
- meer aandacht voor vroege taalontwikkeling ter voorkoming van leer- en gedragsproblemen

KA1. Kwaliteitszorg: Het bestuur en de school hebben een stelsel van kwaliteitszorg ingericht en verbeteren op basis daarvan hun onderwijs.

Eigen aspecten van kwaliteit:

Is er aanvullend beleid over de wijze waarop de kwaliteit wordt bewaakt en bevorderd en (hoe) wordt dit gerealiseerd? Te denken valt aan:

Ambitieuze doelen die passen bij de maatschappelijke opdracht.

Betrokkenheid van stakeholders/belanghebbenden en onafhankelijke deskundigen bij evaluaties.

Strategisch financiële planning.

KA2. Kwaliteitscultuur: Het bestuur en zijn scholen kennen een professionele kwaliteitscultuur en functioneren transparant en integer.

Eigen aspecten van kwaliteit:

Is er aanvullend beleid over de professionalisering en de kwaliteitscultuur en -hoe- wordt dit beleid gerealiseerd? Te denken valt aan:

Onderwijskundig leiderschap, draagvlak voor visie en ambities, eigenaarschap van leraren bij pedagogisch en didactisch concept

Deelname aan Athena netwerken: IB, Taal- en Rekenspecialisten (gerelateerd aan BVS)

Scholingen en professionalisering die zichtbaar is en eigenaarschap in de ontwikkeling van de professionaliteit.

Bijlage 1 – A3 jaarplan – growing concern doelstellingen

A3 jaarplan wordt ieder schooljaar als apart document gemaakt.

Zie in de bijlagen: Jaarplan 2019-2020 / 2020-2021 /2021-2022 (in concept).

Bijlage 2a – Going concern doelstellingen

Domein	Doel	Norm	Instrument
LEERLINGEN	Leerlingen voelen zich veilig.	>95% voelt zich veilig	Vragenlijsten veiligheidsbeleving leerlingen ZIEN! vanaf klas 3 – 1x pj
	De school haalt resultaten op de kernvakken die passen bij de leerling-populatie.	>95% leerlingen presteert op (eigen) niveau	Eindopbrengsten 3 jaar, format leerling-populatie, citotoetsen, opbrengstrapportages
	De leerlingen krijgen goed les.	>95% leerkrachten voldoet aan norm	Kijkwijzer lesbezoek, IB in de klas, directeur in de klas, periodieke externe audit
	De leerlingen zijn tevreden over hun school.	>90% leerlingen tevreden over school	Leerlingenraad of vergelijkbaar instrument.
	De leerlingen vervolgen met succes hun loopbaan in het onderwijs.	70% is gelijk of > dan advies	Scholen verzamelen data over het vervolg in VO van hun leerlingen gedurende 2 jaar
ONDERWIJSPROCES	De school heeft een onderwijsaanbod dat kenmerkend is voor vrijescholen, eigentijds is en voldoet aan de kerndoelen.	kerndoelen 100%; vrijeschoolkenmerken wordt door belanghebbenden herkend (ouders, auditor)	School zelf invullen. Bijvoorbeeld: Athena Kleutervolgsysteem, Taalweb en Rekenweb, Methode, Bouwstenen en leerlijnen Taal van BVS, Website www.ikzierondindewereld.nl voor overige periodes en vaklessen

Domein	Doel	Norm	Instrument
	De kinderen worden goed begeleid in hun ontwikkeling.	De vrijeschool-pedagogiek en -didactiek wordt zichtbaar toegepast en ontwikkeld in de school.	Voor vrijeschool zelf invullen / o.a. gebruik makend van eigen aspecten kwaliteit (Kwaliteit zichtbaar maken).
		Alle leerlingen ontwikkelen zich in overeenstemming met hun mogelijkheden met behulp van het meesterschap van de leerkracht.	- Op basis van aantoonbaar signaleren, evalueren, analyseren en plannen komen tot een afstemming in het onderwijs. - Zichtbaar en meetbaar cyclisch proces is uitgangspunt.
LEERKRACHTEN	De leerkrachten van de school zijn (afhankelijk van aantal jaren ervaring) start-, basis-, of vakbekwaam.	>98%	Bekwaamheidsdossier
	De leraren nemen initiatieven en zijn betrokken bij de ontwikkeling van hun professionele vaardigheden.	100%	Bekwaamheidsdossier
	De leraren zijn tevreden over hun werksituatie.	cijfer >7,0	RI&E en QuickScan
	De leraren voelen zich veilig.	100%	RI&E en QuickScan
KWALITEITSZORG	De directeur is verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg binnen de school. Dit is uitgewerkt in het schoolplan van de school. Vanuit dit stelsel bewaakt en bevordert de directeur de kwaliteit van het onderwijsleerproces en de leerresultaten.	>90% kwaliteitsdoelen worden gehaald	- Schoolplan, afgeleid van SBP - A3 jaarplannen afgeleid van SBP en eigen doelen - Jaarverslag - Opbrengstrapportage Midden en Eind - Monitorgesprekken met bestuur - Verbeterplannen

Domein	Doel	Norm	Instrument
	Directeur en IB hebben zicht op de kwaliteit van het onderwijs. Er zijn toetsbare doelen geformuleerd en er wordt regelmatig geëvalueerd of deze doelen gehaald worden.	Beeld bestuur-audit-zelfevaluaties komen overeen	Staf- en bestuursgesprekken
	De oorzaken van eventueel tekortschietende onderwijskwaliteit zijn geanalyseerd en waar nodig worden verbeteringen doelgericht doorgevoerd.	> 95% doelen verbeterplannen worden gehaald.	- Opbrengstrapportage Midden en Eind - Evaluatie > analyse en plannen in cyclus planmatig handelen 1 onvoldoende eindopbrengst verscherpde analyse, 2e onvoldoende gesprek bestuur + verbeterplan.
	De school verantwoordt zich volgens de wettelijke eisen over de kwaliteit en voeren een actieve dialoog met belanghebbenden.	Alle verplichte documenten voldoen aan wettelijk kader en/of interne kwaliteitsstandaard.	- Staf- en bestuursgesprekken - kwartaalrapportages
KWALITEITSCULTUUR	De school kent een professionele kwaliteitscultuur en functioneert transparant en integer.	- >90% medewerkers kan spontaan benoemen waaraan hij/zij op dit moment werkt - >90% Verbeter- en ontwikkeldoelen worden gehaald	A3 rapportages
OUDERS EN ANDERE BELANGHEBBENDEN	Ouders zijn tevreden over de school.	Minimale score 7,5	Vierjaarlijkse enquête
	De school werkt effectief samen met de partners.	doelstellingen A3 jaarplan gehaald	A3 rapportages
FINANCIËN, FACILITAIR EN ADMINISTRATIE	De leerlingen administratie is correct en up-to-date	geen afwijkingen	Kwartaalrapportages
	de school heeft een sluitende begroting en haalt deze ook	<5% afwijking	Kwartaalrapportages

Domein	Doel	Norm	Instrument
PERSONEELSZAKEN	Investerings volgens plan	>80%	Kwartaalrapportages
	Onderhoud volgens plan	>85%	Kwartaalrapportages
	Vacatures worden tijdig vervuld	geen afwijkingen	Kwartaalrapportages
	Verzuim <4,5%	geen afwijkingen	Kwartaalrapportages
	Lesuitval <5%	geen afwijkingen	Kwartaalrapportages
	correct en op tijd aanleveren mutaties	>95%	Kwartaalrapportages
	Opleidingsplan	>80%	Kwartaalrapportages
	dossiers op orde	100%	Kwartaalrapportages

Bijlage 2b – Schoolspecifiek instrument of methode

Domein	Onderdeel/vak	Instrument of methode
1. LEERLINGEN	Veiligheid	- ZIEN! Leerling-vragenlijst klas 3-6 of ander Cotan genormeerd instrument.
	Opbrengsten	Cito Halfjaarlijkse en de IEP-eindtoets en deels methode toetsen (check Antine schoolbreed?).
	Leerling tevredenheid	Leerlingenraad (start: 18-05-2021)
2. ONDERWIJSPROCES	Aanbod	
	- Rekenen	Rekenrijk (Antine: getal en ruimte?)
	- Taal (lezen/spelling/begrijpend lezen Check Antine)	- ZLKLS (José Schraven) - STAAL - Basalt
	- Sociaal emotioneel LVS	- Zien - Regenboog.
	- Overig	- Engels (Antine). - Topgrafie - Verkeer - Fries cultureel erfgoed overdracht.

